

рук, виконання вправ дорослим з пальчиками дитини) та активні вправи (масаж пальчиків, пальчикові вправи з мовним супроводом - співом). Пасивну пальчикову гімнастику для пальців рук слід проводити з такими предметами: грецькі горіхи, крупи, каштани, жолуді, кам'яні та металеві кульки, поролоновий м'ячик, олівці, прищіпки, квасоля. Під час активних вправ пальчикової гімнастики часто використовують ковпачки, рукавички, тваринки-напальники, зображуючи явища природи, предмети, тварин.

Логопедична зарядка з мовним супроводом, казкотерапія, театр тіней, пальчиковий театр, театр рукавичок, лялькотерапія використовується для удосконалення звукової форми, розвитку монологічного та діалогічного мовлення, взаємозв'язку зорового, слухового і мовного аналізаторів моторної діяльності, які викликають в дитини позитивні зміни у спілкуванні з однолітками, дорослими. При цьому проявляється цікавість до можливостей своєї руки, поліпшується координація рухів кисті. Велику увагу приділяємо фізкультхвилинкам з елементами біоенергопластики. Вони застосовуються не тільки для зняття м'язової втоми, але й для надання відпочинку зору і слуху, підвищення розумової працездатності, розвитку артикуляційної моторики.

Отже, метод біоенергопластики оптимізує психологічну базу мовлення, покращує моторні можливості дитини за всіма показниками, сприяє корекції звуковимови, фонематичних процесів. А тому, головним завданням педагогів на сучасному етапі є створення таких умов в системі корекційно-розвивального навчання та виховання, за яких дитина, що потребує корекції, змогла б реалізувати свої психофізичні передумови розвитку завдяки доцільно організованому процесу пізнання дійсності у поєднанні з руховою діяльністю.

#### **Список використаних джерел та літератури:**

1. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» -Тернопіль, 2017р.
2. Базовий компонент дошкільної освіти. – К., 2012 р.
3. Т.Б.Феличева «Основи логопедії», 1989р.
5. К.Крутий «Діагностика мовленнєвого розвитку для дітей дошкільного віку». 2005р.
6. Сиротюк А.Л. Коррекция развития интеллекта дошкольников. Психогимнастика / А.Л.Сиротюк. – М.: Сфера, 2001.
7. Курис И. В. Релаксация и медитация в биоэнергопластике. Результаты аппаратных исследований / И. В. Курис // Научное издание „Вестник БПА”. – 2006. – Вып. 68.

**Семенюк Л. П.,**  
вчитель початкових класів  
**Поліщук І. І.,**  
асистент вчителя  
Судилківського ліцею  
Судилківської сільської ради  
Шепетівського району  
Хмельницької області

#### **Особливості інклюзивного навчання у Новій українській школі**

У статті проведено аналіз особливостей інклюзивного навчання відповідно до вимог Нової української школи. Визначено основні принципи інклюзивної освіти. Розкрито великий виховний потенціал інклюзивного навчання.

*Ключові слова:* Концепція інклюзивної освіти, інклюзивне навчання, діти з особливими освітніми потребами, асистент вчителя, соціалізація.

Одним з основних пріоритетів сучасної освіти є забезпечення рівних прав на освіту для всіх дітей, у тому числі для дітей з особливими потребами, дітей з інвалідністю, дітей з інших вразливих груп.

Згідно з Конвенцією ООН про права інвалідів та її ратифікацією, Україна повинна забезпечувати інклюзивну освіту на всіх рівнях, починаючи від дошкільної, загальної середньої, вищої освіти, професійного навчання, освіти для дорослих і до навчання протягом усього життя.

Закон України «Про освіту» визначив поняття особи з особливими освітніми потребами. Це «особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту». [4, с. 21]

Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг» від 6 вересня 2018 року внесені зміни щодо організації інклюзивного навчання у закладах освіти. Зазначається, що необхідними умовами якісного інклюзивного навчання є:

- визначення особливих освітніх потреб дитини;
- підвищення кваліфікації педагогічних працівників;
- створенні інклюзивного освітнього середовища;
- надання освітніх психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг;
- забезпечення учнів спеціальними засобами корекції психофізичного розвитку;
- здійснення психолого-педагогічного супроводу дитини протягом усього періоду навчання із обов'язковим залученням батьків до освітнього процесу. [3, с. 345]

В Концепції «Нова українська школа» наголошено: «Кожна дитина неповторна, наділена від природи унікальними здібностями, талантами та можливостями. Місія Нової української школи – допомогти розкрити і розвинути здібності, таланти і можливості кожної дитини на основі партнерства між учителем, учнем і батьками». Саме НУШ дає можливість дітям з особливими освітніми потребами активізувати їхні пізнавальні здібності, розвинути таланти. [7, с. 20]

Відомі науковці, зокрема, Зброєва Н. Б., Найда Ю. М., Колупаєва А. А., Таранченко О. М. присвятили свої дослідження та наукові розробки проблемі залучення дітей з особливими освітніми проблемами до навчання в початковій школі.

Інклюзивна освіта (від англ. Inclusion – включення) – система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права здобути її за місцем проживання, що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами в умовах загальноосвітнього закладу.

Головною метою інклюзивного навчання і виховання є створення умов для особистісного розвитку, творчої самореалізації та утвердження людської гідності дітей з особливими потребами. В закладі загальної середньої освіти повинно бути створено безпечне, сучасне, комфортне та мотивувальне для усіх учасників освітнього процесу середовище. Також забезпечено електронними освітніми ресурсами, обладнані кімната для ЛФК, медіатека і ресурсна кімната.

На мою думку, навчання у звичайних класах допомагає дітям з особливими потребами адаптуватися до типових життєвих ситуацій, позбутися почуття ізольованості, відчуження, сприяє зникненню соціальних бар'єрів та інтеграції в соціум, вчить учнівський колектив спілкуватися та працювати разом, формує в них почуття відповідальності за товаришів.

Завданням інклюзивного навчання в умовах НУШ є:

- забезпечення права дітей з особливими потребами на здобуття освіти в умовах загальноосвітніх закладах у комплексному поєднанні з корекційно- реабілітаційними заходами;
- збереження і зміцнення морального і фізичного здоров'я здобувачів освіти;
- надання в процесі навчання і виховання кваліфікованої психологічної і медико-педагогічної допомоги;
- різнобічний розвиток індивідуальності дитини на основі виявлення її задатків і здібностей, формування інтересів і потреб;
- виховання здобувача освіти як культурної і моральної людини.

Інклюзивна освіта є підходом, який допомагає адаптувати освітню програму та навчальне середовище до потреб учнів, які відрізняються своїми навчальними можливостями і базується на таких принципах:

- цінність людини не залежить від її здібностей і досягнень;
- кожна людина має право на спілкування і на те, щоб бути почутою;
- всі люди потребують підтримки і дружби ровесників;
- справжня освіта може здійснюватися тільки в контексті реальних взаємостосунків;
- залучення батьків до навчального процесу дітей як рівноправних партнерів та перших вчителів своїх дітей;
- подолання потенційних бар'єрів в навчанні;
- рівний доступ до навчання у загальноосвітніх закладах та отримання якісної освіти кожною дитиною.

Вважаю, що роль педагога у втіленні принципів інклюзивної освіти колосальна. Вчитель початкових класів використовує різні методи та форми корекційного навчання, які передбачають кооперативну роботу дітей у малих групах, у парах, що сприяє здобуттю соціальних навичок, формують почуття товаришкості та взаємної відповідальності. У дитини з певними порушеннями з'являється потреба бути потрібною, що мотивує здобувати нові навички, знання.

Він може організувати навчальний процес таким чином, щоб знання було засвоєно кожним учнем класу, незалежно від його здібностей і особливих потреб. Класний керівник може створити в класі клімат довіри і прийняття, в яких розкрилися б кращі сторони кожного учня і сильні сторони характеру кожної дитини.

Діти з особливими освітніми потребами мають право на:

- інклюзивні та спеціальні групи (класи) у загальноосвітніх навчальних закладах;
- дистанційну та індивідуальну форми навчання;
- психолого-педагогічну та корекційно-розвиткову допомогу;
- «підлаштовані» для їхніх потреб загальноосвітні школи і класи, тобто на відповідні архітектурні перепланування;
- корекційних педагогів, психологів;
- адаптовані навчальні плани та програми, методи і форми навчання, ресурси спеціальної освіти, партнерство з громадою.

Успіх інклюзивного навчання та розвитку дітей з особливими потребами залежить від психолого-педагогічного супроводу спеціалістами. Без кваліфікованої допомоги спеціалістів дітям з ООП важко розкрити свої можливості і здібності.

Нова українська школа має забезпечити такий психолого-педагогічний супровід, який дасть можливість попередити виникнення в дітей з особливими освітніми потребами дестабілізаційних чинників, формує їхні адаптивні функції, забезпечує оптимальний розвиток та здобуття освіти в умовах навчального закладу.

Навчання відбувається за індивідуальним навчальним планом. Індивідуальний навчальний план та індивідуальну навчальну програму розробляє команда педагогів із залученням: корекційного педагога, практичного психолога, батьків дитини. ІПР містить в собі інформацію про: наявний рівень знань і вмінь учня, динаміку розвитку, адаптацію навчального матеріалу, технічні пристосування, додаткові послуги (корекційно-розвиткові заняття), визначені на підставі висновку психолого-медико-педагогічної консультації.

Важливу роль у роботі з дітьми відіграє і асистент вчителя, який сприяє соціальній адаптації школяра. Асистент вчителя здійснює роботу:

- організаційну: допомагає в організації освітньо-виховного процесу в класі з інклюзивним навчанням;
- навчально-розвиткову: співпрацюючи з вчителем класу, надає освітні послуги, спрямовані на задоволення освітніх потреб учнів;
- консультативну: спілкується з батьками, надаючи їм необхідну консультативну допомогу; інформує вчителя класу та батьків про досягнення учня.

Асистент вчителя веде спостереження за дитиною з особливими освітніми потребами, фіксує їх, слідує за заповненням фахівцями відповідних розділів

індивідуальної програми розвитку, що є основним документом, який визначає характер освітніх послуг.

У журналі щоденного обліку роботи передбачено такі графи:

- Індивідуальний супровід дитини.
- Відвідування уроків у класі.
- Адаптація навчальних матеріалів.
- Робота з батьками і педагогами.

Асистент вчителя ретельно спостерігає за розвитком учнів з ООП. Свої спостереження про успіхи та труднощі дитини він фіксує у щоденникові спостережень. Це дає змогу постійно та ефективно моніторити цілі індивідуальної програми, переглядати їх в разі потреби на основі цих спостережень.

Отже, особистісно орієнтоване спрямування освітнього процесу забезпечує асистент вчителя, який бере участь у розробленні та виконанні навчальних планів і програм. Також адаптує навчальні матеріали з урахування індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності дітей з ООП.

Основою для успішної інтеграції дитини в суспільство є не тільки взаємодія спеціалістів, але й батьків дитини. Важливим в роботі психолога є взаємодія з батьками «особливої» дитини. Вони активно залучаються до організації корекційно-виховного процесу. Батькам надаються поради та рекомендації по вирішенню повсякденних проблем, пов'язаних з вихованням.

Переваги інклюзивної освіти для дітей з особливими освітніми потребами:

- завдяки цілеспрямованому спілкуванню з однолітками поліпшується моторний, мовленнєвий, соціальний та емоційний розвиток дитини.
- інклюзивне навчання усуває бар'єри в системі освіти та системі підтримки дітей з особливими освітніми потребами;
- краще залучення батьків до процесу навчання;
- діти з ООП отримують можливість соціалізації, розвитку своїх інтересів й талантів та подальшої інтеграції в суспільство, вступ до професійних і вищих закладів освіти;
- діти з особливими освітніми потребами мають змогу налагодити дружні стосунки з однолітками в школі та поза її межами;
- в інклюзивних класах створено атмосферу спокійного прийняття відмінностей інших людей.

Отже, інклюзивна освіта у закладах середньої освіти має відображати одну з важливих демократичних ідей – усі діти є цінними й активними членами суспільства. Але найголовніше - дитина вчиться життєдіяльності в оточенні здорових дітей, що формує спрямованість до повноцінного життя, до усвідомлення власної спроможності, підвищення якості власного життя.

Жодна дитина не має відчутти себе іншою та виключеною з освітніх, культурних і соціальних процесів - це головне завдання інклюзії.

### **Список використаних джерел та літератури**

1. Василенко О. М. Соціально-педагогічні умови адаптації молодших школярів з особливими потребами до навчання в загальноосвітній школі : дис. канд. пед. наук : 13.00.05 / Василенко Олена Миколаївна. – Хмельницький, 2010 – 192 с. : іл.. – Бібліогр.: С. 273–293.
2. Діти з особливостями розвитку в звичайній школі [автор-укладач Л. В.Туріщева].- Х.: Вид. група «Основа», 2011.-111 с.
3. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг» від 6 вересня 2018 року.- Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2541-19#Text>
4. Закон України «Про освіту» - [www.zakon3.rada.gov.ua](http://www.zakon3.rada.gov.ua) Закон України «Про спеціальну освіту» (проект) // Міністерство освіти і науки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www. mongov. ua](http://www.mongov.ua)

5. Єфімова С. М. Лідерство та інклюзивна освіта: навч-метод. посібник /С. М. Єфімова, С. В. Корольок за заг. Ред. А. А. Колупасової. – К. : Видавничий дім «Плеяди», 2012.-164с.

6. Кавун Ю. Інклюзивна освіта/Ю. Кавун//Завуч. –2008. № 19 - 20 - С. 43–57

7. Концепція Нової української школи від 03.04 2017р. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

8. Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 років: Проект / Стратегічна дорадча група «Освіта»; МОН України. – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/ua/prviddil/1312/1390288033/1414672797/>

9. Лист МОН від 30 серпня 2021 року № 1/9-436 «Щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти у 2021/2022 навчальному році». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizaciyi-navchannya-osib-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebam-i-u-zakladah-zagalnoyi-serednoyi-osviti-u-20212022-navchalnomu-roci>

10. Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту №1/9 – 675 від 25.09.2012 року «Щодо посадових обов'язків асистента вчителя»– [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/img/zstored/files/1/9-675>

**Семенюк Н.А.,**  
учитель зарубіжної літератури  
Кам'янець-Подільської  
загальноосвітньої школи №16 І-ІІІ ступенів,

### **Організація уроку зарубіжної літератури в системі дистанційного навчання школярів**

У статті здійснено огляд останніх педагогічних і науково-методичних праць у контексті проблеми організації дистанційної літературної освіти сучасних учнів, визначено методологічну базу для розробки в подальшому методичної системи використання технологій дистанційного навчання у процесі вивчення зарубіжної літератури.

*Ключові слова:* дистанційна освіта, дистанційне навчання, літературна освіта, електронний урок, методичний інструментарій, кейси матеріалів із зарубіжної літератури.

*«Думати легко, діяти важко,  
а перетворити думку на дію –  
найскладніша річ на світі»  
І.В.Гете*

Протягом останніх двох десятиріччів років, відбувається процес переходу від традиційного навчання до навчання на базі комп'ютерних технологій. Це стало можливим здебільшого з розвитком мережі Інтернет, що дало можливість пересилати необхідну кількість даних з одного кінця світу в інший, вільно вести дискусії з іншими користувачами мережі в он-лайн режимі і розміщувати інформацію на Інтернет-сайтах, роблячи її доступною для всіх бажаючих.

Сучасні інформаційні технології дають змогу підвищити та вдосконалити ефективність освітнього процесу. Під час реформування освіти у навчальних закладах прогресивно розробляється концепція дистанційної освіти, що передбачає розробку різноманітних технологій, у тому числі технологій змішаного навчання.

За концепцією розвитку дистанційної освіти в Україні дистанційна освіта - це форма навчання, рівноцінна з очною, вечірньою, заочною та екстернатом, що реалізується, в основному, за технологіями дистанційного навчання.